

Sekcija "Oruđe u kamenom i bakrenom dobu Slavonije i Srijema"

Nikola Vukosavljević: Litička industrija iz Zaričca – stari podaci, nove interpretacije

Zaričca predstavlja važno paleolitičko nalazište na otvorenom zahvaljujući ostacima faune koji su pronađeni u asocijaciji s litičkom industrijom. Među faunom je važno izdvojiti ostatke mamuta, stepskog bizona, jelena i divljeg goveda. Na temelju tipoloških karakteristika pronađenih kamenih artefakata nalazište je datirano u orinjasijen, te dijelom u gravetijen (Malez 1977; 1979). Recentna analiza litičke industrije iz Zaričca sugerira epigravetijensku starost pronađenih kamenih artefakata. Zbog nedostatka radiometrijskih datuma starost litičke industrije iz Zaričca može se samo okvirno smjestiti u vrijeme kasnoglacialnog maksimuma ili kasnog glacijala.

Dragana Rajković: Metodologija analize kamenih glačanih alatki

Kamene izrađevine svrhovito su oruđe svih neolitičkih kultura u dugačkom vremenskom rasponu. Zbog toga nisu kronološki relevantne, ali predstavljaju neizostavan dio u stvaranju slike života pretpovijesnih zajednica. U dosadašnjim obradama podataka ovoj, mnogobrojnoj, vrsti nalaza pridavan je nešto manji značaj u odnosu na druge ostatke materijalne kulture, premda je u posljednje vrijeme uočen znatan pomak na tom polju. Rad je podijeljen na dva dijela i to tako da je u prvom dijelu prikazana metodologija analize kamenih glačanih alatki, s naglaskom na nekoliko osnovnih pitanja, a to su: sirovinske analize, analiza proizvodnog postupka izrade glačanih alatki, problematika funkcionalne analize, tipologija cjelovitih alatki, te obrada podataka s pojedinih nalazišta. U drugom dijelu rada prikazani su dosadašnji rezultati objava ove vrste nalaza, i to u međurječju Save, Drave i Dunava.

Dragana Rajković, Katarina Kos, Hrvoje Posilović: Tehničko-petrografske karakteristike kamena kao preduvjet proizvodnji i uporabi kamenih glačanih izrađevina

Tipologija temeljena na morfološkim karakteristikama alatki, omogućuje njihovo razvrstavanje u određene tipove, no jedna od osnovnih karakteristika kamenih nalaza je ta da su morfološki i funkcionalno vrlo dinamični objekti materijalne kulture, a kao glavni faktori tog procesa su uporaba određene vrste sirovina, tehnike proizvodnje i uporaba gotovih proizvoda. Ovaj rad bavi se pitanjem povezanosti tehničko-petrografskim karakteristikama kamena i upotrjebjenih metoda i tehnika izrade alatki, te uporabom pojedinih tipova kamenih glačanih alatki. Posebna pažnja će se usmjeriti na raznovrsnost i dostupnost korištenih

sirovina, a na taj način nastojat će se utvrditi tehnološki standard neolitičkih zajednica u međuriječju Save, Drave i Dunava.

Selena Vitezović: Starčevačka koštana industrija u Srijemu i Bačkoj

Koštana industrija je dugo bila slabo zastupljena tema u prapovijesnoj arheologiji; tek u posljednja dva desetljeća studije su brojnije i raznovrsnije. Pojedine zemlje već imaju bogatu tradiciju proučavanja koštane industrije (npr, Francuska ili Španija, ili, od zemalja u regionu, Mađarska), međutim, u mnogima se brojnije studije povezuju tek za kraj 20. stoljeća.

U ovom će radu biti predstavljeni rezultati analiza koštanih industrija s tri starčevačkih lokaliteta u Srijemu (Golokut-Vizić, Obrež-Baštine) i Bačkoj (Donja Branjevina), koji su iskopavani tijekom druge polovice 20. stoljeća. Predmeti su analizirani s tehnološkog aspekta: izbor sirovine, rekonstrukcija načina izrade, konačne forme, način uporabe. Najviše su korištene kosti, rijetko rogovi, dok importirane sirovine, poput marinskih školjki, nisu pronađene. Tragovi izrade ukazuju na vješte zanatlije i ujednačenu tehnologiju. Tipološki, najzastupljenije su alatke za tzv. sitne, kućne zanate – šila, igle, probojci, spatule-glačalice, korištene za obradu mekih organskih materijala (kože, biljnih vlakana). Javlja se, međutim, i znatan broj projektila od kostiju, a naročito su interesantni predmeti u kojima se osobito ogledaju vještina i trud majstora – spatule-žlice od metapodijalnih kostiju goveda. Manji broj predmeta predstavljaju ukrasi, uglavnom kopče. S jedne strane, opći karakter industrija pokazuje tijesne veze sa Körös i Criş nalazištima u Mađarskoj i Rumunjskoj, ali s druge, vidljivi su i određeni bliskoistočni utjecaji

Katarina Šprem, Antonela Barbir, Adrijana Pavlič, Erika Petelin: Cijepani litički materijal s lokaliteta Kuševac Topolnica

U ovom radu će se prezentirati rezultati tehnološke i tipološke analize cijepanih kamenih izrađevina s eneolitičkog lokaliteta Kuševac Topolnica. Iako još uvijek slabo poznata, industrija cijepanog kamena u eneolitiku Hrvatske polako počinje dobivati prepoznatljiva obilježja pa će se u tom kontekstu nalazi s ovog lokaliteta evaluirati i komparirati s dosada poznatim i obrađenim skupovima nalaza.

Rajna Šošić Klindžić: Kameni nalazi s lokaliteta Vučedol

Na lokalitetu Vučedol u istraživanjima nakon 2000. godine pronađena je iznimno velika količina cijepane kamene građe. Količina i struktura skupa nalaza s Vučedola odskaka od većine dosada poznatih i obrađenih lokaliteta u kontinentalnoj Hrvatskoj, a i šire. U ovom radu

će se iznijeti prvi preliminarni rezultat obrade litičkog materijala s lokaliteta Vučedol te se ponuditi moguće interpretacije.

András Markó: Cultural affiliation and some technological traits of the early antler tools in the Carpathian basin

The presence of the well shaped bone, antler and ivory tools in Europe are often linked to the appearance of the Early Upper Palaeolithic Aurignacian culture or the anatomically modern humans.

In the presentation we will discuss four old excavated cave sites from the territory of Hungary and Slovakia, where the osseous artefacts (including split base points too) were found together with Late Middle Palaeolithic stone tools of the Jankovichian and Szeletian industries, characterised by leaf shaped implements, similar to the case of the Vindija cave.

The antler and ivory tools from the Jankovich, Bivak, Pálffy (Dzeravá skála) and the Szeleta caves together with the associated lithic artefacts will be presented in typological and partly technological point of view. Our conclusion is that the “bone tools” rather have a cross-cultural significance and they were first produced during the latest part of the Middle Palaeolithic period.